

ΜΑΘΗΜΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2026

A1.

Σύμφωνα με το Κείμενο 1, η υπογεννητικότητα οφείλεται αρχικά σε οικονομικούς παράγοντες, όπως η ακρίβεια, η εργασιακή ανασφάλεια, το υψηλό κόστος στέγασης, η ελλιπής κρατική μέριμνα και η δυσκολία εξισορρόπησης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Ωστόσο, το φαινόμενο πλέον λαμβάνει υπαρξιακές και κοινωνικές διαστάσεις. Η γενικευμένη αβεβαιότητα της εποχής σε συνδυασμό με την ευρεία χρήση των έξυπνων κινητών και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αλλοιώνει τις ανθρώπινες σχέσεις. Η προβολή εξιδανικευμένων προτύπων καλλιεργεί μη ρεαλιστικές προσδοκίες, εντείνοντας τη μοναξιά, την απομόνωση και το ιδεολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων. (79 ΛΕΞΕΙΣ)

B1.

1.B

2.B

3.A

4.A

5.A

B2.A. Η συντάκτρια στη συγκεκριμένη παράγραφο εκκινεί με την θέση πως η δημογραφική κατάρρευση σε πολλές χώρες οφείλεται **στην εκτεταμένη χρήση των smartphones** «Προς επίρρωση..smartphones» (αίτιο). Μάλιστα, εξηγεί το φαινόμενο, επισημαίνοντας **την μεταβολή αλληλεπίδρασης** μεταξύ των νέων, η οποία εδράζεται στην καλλιέργεια και προβολή εξιδανικευμένων προτύπων συμπεριφοράς και εμφάνισης «Έχουν αλλάξει...επιτυχίας». Η αιτία αυτή επιφέρει μια σειρά από **αποτελέσματα**, καθώς αρχικά ανατρέπει **τον παραδοσιακό τρόπο αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας των νέων**, ενώ παράλληλα δημιουργεί **μη ρεαλιστικές προσδοκίες**, οι οποίες κλιμακώνουν τα επίπεδα **μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης και ψυχολογικής δυσφορίας**. Επιπλέον, ως απόρροια των ανωτέρω, καταγράφεται και ένα αναδυόμενο **ιδεολογικό χάσμα ανάμεσα στους νέους άνδρες και τις γυναίκες**, ιδίως σε όσους στερούνται πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Πρόθεση της συντάκτριας είναι να ερμηνεύσει σε βάθος το φαινόμενο, να αναδείξει τις επιπτώσεις της χρήσης των smartphones γύρω από την σύγχρονη παθογένεια της υπογεννητικότητας, καταδεικνύοντας τη σχέση αλληλεξάρτησης ανάμεσα στην τεχνολογική εξέλιξη και την κοινωνική/ψυχολογική αποξένωση των νέων, προσδίδοντας έτσι **πειστικότητα και αντικειμενικότητα** στα επιχειρήματά της. (2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΡΚΟΥΝ)

B2.B. Ο κειμενογράφος επιλέγει να διαρθρώσει τον λόγο του αξιοποιώντας στοιχεία συνοχής μεταξύ των περιόδων του αποσπάσματος. Οι έντονα υπογραμμισμένοι όροι λειτουργούν ως διαρθρωτικές λέξεις και συνδέουν νοήματα. Πιο συγκεκριμένα, ο όρος **«γιατί»** δηλώνει την **αιτιολόγηση** της στάσης των νέων, καθώς χάρη σ' αυτόν εξηγείται το γιατί υπάρχουν και συντηρητικοί νέοι. Η απάντηση αφορά στο ότι αυτοί δεν επιθυμούν να απομακρυνθούν από τα καθιερωμένα. Επιπροσθέτως, ο όρος **«λοιπόν»** εκφράζει **το συμπέρασμα** και την μεταβατική

σύνδεση, εφόσον με αυτόν ο συντάκτης μεταβαίνει από τη διαπίστωση ότι υπάρχουν δύο διακριτά «στρατόπεδα» ανθρώπων στον γενικότερο προβληματισμό για τον ρόλο τους στην κοινωνία. Με άλλα λόγια, συνδέει όσα προηγήθηκαν με το τελικό συμπέρασμα ότι και οι δύο κατηγορίες είναι απαραίτητες για την ισορροπία του κοινωνικού συνόλου.

B3. Ο συντάκτης με τη χρήση **ασύνδευτου σχήματος** («Λέγεται συνήθως...συμβιβασμούς») στο δοθέν απόσπασμα, παραθέτει με λόγο πυκνό, κοφτό, γοργό και ασθματικό τα χαρακτηριστικά των νέων ως προς την επαναστατικότητα, την καινοτομία και το ασυμβίβαστο των επιλογών τους. Ο συντάκτης εκφράζεται με αμεσότητα, παραστατικότητα, αποκτώντας ταυτόχρονα ο λόγος του ρυθμό με συγκινησιακές προεκτάσεις/ προκαλώντας ταυτόχρονα στον αναγνώστη συναισθηματική φόρτιση.

Το **α' πληθυντικό πρόσωπο** («Μπορούμε..προσδιορίζομε») στοχεύει την ένταξη του πομπού σε κοινό σύνολο με τον δέκτη ως προς τον, από κοινού, προσδιορισμό αντίθετων χαρακτηριστικών που παρουσιάζει η νεότητα και το γήρας αντίστοιχα, δημιουργώντας κλίμα οικειότητας. Οι απόψεις του αποκτούν καθολική ισχύ καθώς μετατρέπει μια προσωπική διαπίστωση σε κοινή παραδοχή. Ο λόγος γίνεται άμεσος, ζωντανός και παραστατικός.

Η **συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας** («ανθρώπους που διαρκώς καλπάζουν ορμητικά προς τα εμπρός») δηλώνει με παραστατικό τρόπο την αχαλίνωτη προσοδευτική αντίληψη των νέων, την επαναστατικότητα και τη βιασύνη των νέων για αλλαγή, αποσκοπώντας στην πρόκληση συναισθημάτων του αναγνώστη. Ενδιαφέρεται κυρίως για τη μορφή της διατύπωσής του και όχι τόσο για το περιεχόμενο, στοχεύοντας την αισθητική απόλαυση του δέκτη, προσδίδοντας πλούτο στον λόγο του.

Γ.

Το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει μία δυναμική προτροπή προς τον άνθρωπο να αποτινάξει τη θλίψη, τον φόβο, τη μοιρολατρική διάθεση και να στραφεί στη ζωή, στη χαρά, στην ελευθερία και την αυθεντική βίωση των επιθυμιών. Μέσω της διάχυτης χρήσης **προστακτικών** («χτύπα, πέταξε, έβγα») προσκαλεί-παροτρύνει τον αναγνώστη να διεκδικήσει την ευτυχία και την ξεγνοιασιά, επιδιώκοντας την εσωτερική του απελευθέρωση. Ταυτόχρονα, προτάσσει και επαναλαμβάνει το δεοντολογικό «πρέπει» συνοδευόμενο με **υποτακτική έγκλιση** («να πολεμήσης, να χαρής, να νιώσεις, να ανασάνεις») έτσι ώστε να εστιάσει στην αναγκαιότητα της ψυχοσυναισθηματικής αφύπνισης και ηθικής του ανάτασης. Χρειάζεται λοιπόν να πάρει ανάσα μπροστά στον «ήλιο», το **σύμβολο** της αναγέννησης, του φωτός και του εξαγνισμού της ψυχής. Με αυτό το τρόπο θα λυτρωθεί από τον εκβαρβαρισμό και τα πρωτόγονα ένστικτα («κι αφού λυτρώσεις στην ψυχή σου τον οίστρο του βαρβάρου»), θα πατήσει γερά στα πόδια του, βγαίνοντας δυνατός στο δρόμο της ζωής.

Προσωπικά, θεωρώ ότι σε μία εποχή κατά την οποία διασαλεύονται οι ελευθερίες του ανθρώπου, κλονίζεται η εμπιστοσύνη στον συνάνθρωπο και το άγχος κατοικοεδρεύει στην ψυχή, το κάλεσμα του ποιητικού υποκειμένου αποτελεί το εφελτήριο για δράση, συμμετοχή και επαναπροσδιορισμό του τρόπου ζωής μας. Ως νέος άνθρωπος που βιώνει την πίεση μιας άκρωσ ανταγωνιστικής καθημερινότητας, η προτροπή να «πετάξω το μαράζι στα σκουπίδια» και να

«πολεμήσω για να χαρώ» ηχεί ως μια αναγκαία πράξη πνευματικής αντίστασης. Με αγωνιστική διάθεση και όπλο την αισιοδοξία μπορούμε να οδηγηθούμε σε μία ζωή που δεν θα είναι “ ξένη και φορτική” αλλά αυθεντική και αληθινή.

ΑΛΛΟΙ ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ:

- **Μεταφορές / Αντιθέσεις:** Η αντίθεση ανάμεσα στο «ξύδι» (πίκρα, συμβιβασμός) και το «μέλι» / «δε με μέλλει» (γλυκύτητα της ζωής, ξεγνοιασιά), καθώς και η μεταφορά «να ανασάνης μπροστά στον ήλιο» (κατάκτηση της ελευθερίας και της αλήθειας).
- **Επανάληψη της απρόσωπης έκφρασης:** «Πρέπει να πολεμήσης», «πρέπει να γυμνωθής», «πρέπει να νιώσης», «πρέπει να ανασάνης» – τονίζει την εσωτερική αναγκαιότητα για δράση.
- **Οπτικές και κινητικές εικόνες,** όπως το να χτυπηθεί η θλίψη καταγής, το πέταμα του μαραζιού στα σκουπίδια, η γύμνωση, η ανάσα μπροστά στον ήλιο και η τελική έξοδος στον δρόμο. Ιδιαίτερη είναι η ακουστική/οπτική εικόνα «ορθό-κοφτό σαν βλύσμα κραυγής γλάρου».
- **Η χρήση του β' ενικού προσώπου** («πολεμήσης», «χαρής», «πίνης», «γυμνωθής», «στολιστής», «νιώσης», «ανασάνης», «λυτρώσεις», «μην φοβηθείς»)

Δ1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο σε σχολική εφημερίδα

Τίτλος άρθρου: **Μοναξιά: Πληγή των ανθρώπινων σχέσεων**

Πομπός: αρθρογράφος (εγώ)

Αποδέκτης: αναγνωστικό κοινό της σχολικής εφημερίδας

Ύφος: άμεσο, οικείο, πληροφοριακό (α', β' πρόσωπο και γ')

Πρόλογος

Η πρόσφατη περίοδος της πανδημίας έγινε η αφορμή για να ξεκινήσουν να αλλάζουν οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Τους έκανε πιο εσωστρεφείς και ανασφαλείς στη δημιουργία σχέσεων. Τα ολοένα αυξανόμενα φαινόμενα κοινωνικής απομόνωσης που παρατηρούνται έχουν μετατρέψει τη μοναξιά, σε ένα σοβαρό πρόβλημα που επηρεάζει ανθρώπους κάθε ηλικίας. Και παρόλο που τα μέσα επικοινωνίας έχουν εξελιχθεί σημαντικά, οι ανθρώπινες σχέσεις εξακολουθούν να δοκιμάζονται. Ιδιαίτερα, οι ηλικιωμένοι βιώνουν συχνά το αίσθημα της εγκατάλειψης και της απομόνωσης από την κοινωνία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η συνεργασία και η επικοινωνία των νέων με τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας κρίνεται απαραίτητη ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της μοναξιάς και να οδηγηθούμε σε μια κοινωνία με περισσότερη ανθρωπιά και αλληλεγγύη.

Z1 : Λόγοι αύξησης μοναξιάς στη σύγχρονη εποχή:

A) Ανωνυμία και αποξένωση μέσα ιδίως στο πλαίσιο μεγάλων αστικών κέντρων

B) Υπερεργασία/ Έλλειψη ελεύθερου ποιοτικού χρόνου για ομαλή κοινωνικοποίηση

- Γ) Αντικατάσταση διαπροσωπικής φυσικής επαφής από τα ΜΚΔ και τις κατ' έπιφαση «διαδικτυακές φίλιες» που δημιουργούν την ψευδαίσθηση κοινωνικότητας
- Δ) καταναλωτισμός, θεοποίηση του χρήματος
- Ε) Ανταγωνισμός, ατομικισμός, αδιαφορία για τον συνάνθρωπο
- Στ) Στερεότυπα, ηλικιακός ρατσισμός
- Ζ) Διάρρηξη οικογενειακών δεσμών

Z2: Θεραπεία της μοναξιάς δύο γενεών μέσω της συνεργασίας νέων-ηλικιωμένων:

- A) Αφιέρωση ποιοτικού χρόνου για γόνιμο διάλογο και καλλιέργεια υγιών διαπροσωπικών σχέσεων, ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών
- B) Προσπάθεια επίλυσης διαφορών που αφορούν στον τρόπο θέασης του κόσμου, εξάλειψη άγνοιας ανταγωνιστικής διάθεσης και στείρου ανταγωνισμού. Διαλλακτικότητα και ανταλλαγή απόψεων
- Γ) Εθελοντικές δράσεις δημιουργικής απασχόλησης από πλευράς νέων προς βοήθεια ηλικιωμένων σε πολιτιστικό επίπεδο. Κοινές πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δράσεις
- Δ) Συνεργασία του σχολείου ως φορέα αγωγής και παιδείας με δημόσια ή ιδιωτικά κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων
- Ε) Κοινές ασχολίες και δραστηριότητες

Επίλογος

Συμπερασματικά, η σύγχρονη μοναξιά δεν αποτελεί μια ανίκητη συνθήκη, αλλά ένα κοινωνικό σύμπτωμα της ψηφιακής μας απομόνωσης. Αν καταφέρουμε να στρέψουμε το βλέμμα μακριά από τις ελκυστικές οθόνες των κινητών μας και αναζητήσουμε την ουσιαστική επαφή, θα συνειδητοποιήσουμε ότι η σοφία της τρίτης ηλικίας και η ορμή της νεότητας είναι έννοιες συμπληρωματικές. Γεφυρώνοντας το χάσμα των γενεών, δεν προσφέρουμε απλώς μια διέξοδο από τη μοναξιά στους ηλικιωμένους, αλλά θωρακίζουμε και τη δική μας ψυχική υγεία, χτίζοντας μια κοινωνία πιο ανθρώπινη, συνεκτική και αλληλέγγυα.